

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

Кафедра логопедії

**Інструктивно-методичні матеріали
до практичних занять**

з дисципліни: *Менеджмент спеціальної та інклюзивної освіти*

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 016 Спеціальна освіта

Освітньо-професійна програма: Спеціальна освіта (Логопедія) другий
(магістерський) рівень

Мова навчання: українська

Розроблені:

к.п.н., доцентом Зелінською-Любченко К. О.

РОЗДІЛ 1. МЕНЕДЖМЕНТ: ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ

Практичне заняття № 1

Тема 1.1. Сутність і завдання менеджменту

Мета. Висвітлити історичні передумови виникнення менеджменту, його сутність та завдання.

Література:

1. Крижко В.В. Теорія та практика менеджменту в освіті. Видання II-ге допрацьоване [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://museum.bdpu.org:8080/bitstream/123456789/109/1/Kryzhko%20V.V.%20Teoriya%20ta%20praktyka%20menedzhmentu%20v%20osviti.pdf>
2. Юрик Н.Є. Історія менеджменту : Курс лекцій. – Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. – 114 с
3. Кравченко А. И. История менеджмента: [учеб. пособ. для студ. вузов] / А.И. Кравченко. – М. : Академический проект, 2005.
4. Хміль І. Ф. Становлення сучасного менеджменту в Україні: проблеми теорії та практики / І. Ф. Хміль. – Львів, 1996.
5. Волобуєв М. До проблем української економіки / М. Волобуєв // Більшовик України. – 1928. – № 2,3.
6. Тарнавська Н. П. Менеджмент: теорія та практика / Н. П. Тарнавська, Р. М. Пушкар. –Тернопіль, 1997.
7. Шегда А. В. Основи менеджменту: Учеб. пособие / А. В. Шегда. – Київ, 1998.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-5 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Історичні передумови виникнення менеджменту.
2. Становлення перших теорій управління.
3. Особливості формування сучасної моделі менеджменту.
4. Розвиток управлінської науки в Україні.
5. Основні підходи в управлінні.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Написати есе на тему «Менеджмент: як я розумію це поняття».
3. У словник вписати визначення основних термінів.

Практичне заняття № 2

Тема 1.2. Менеджмент як система

Мета: Розкрити суть менеджменту як системи. Охарактеризувати поняття «організація», «організаційна система». Висвітлити поняття соціальної системи.

Література:

1. Виноградський М. Д. Менеджмент в організації : навч. посіб. для студ. екон. спец. вузів / Виноградський М. Д., Виноградська А. М., Шканова О. М. – К. : «КОНДОР», 2002. – 654 с.
2. Козловський В. О. Інноваційний менеджмент : навчальний посібник / Козловський В. О. – Вінниця : ВНТУ, 2007. – 210 с.
3. Крушельницька О. В. Управління персоналом : навчальний посібник / О. В. Крушельницька, Д. П. Мельничук. – К. : «Кондор», 2003. – 296 с.

4. Менеджмент організацій : підручник / За заг. ред. Л. І. Федулової. – К. : Либідь, 2003. – 448 с.
5. Назарова Г. В. Корпоративне управління : навчальний посібник / Назарова Г. В. – Харків : Еспада, 2003. – 531 с.
6. Новіков Б. В. Основи адміністративного менеджменту : навч. посіб. / Новіков Б. В., Сініюк Г. Ф., Круш П. В. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 560 с.
7. Осовська Г. В. Основи менеджменту : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Осовська Г. В. – К. : «Кондор», 2003 – 556 с.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-5 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Поняття системи.
2. Класифікація систем
3. Використання системного підходу в проектуванні системи управління.
4. Організація як система. Характеристика організації.
5. Зовнішнє і внутрішнє середовище організаційних систем як об'єктів управління.

6. Поняття соціальної системи.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Схематично зобразити поняття «Система».
3. У словник виписати визначення основних термінів.

РОЗДІЛ 2. МЕНЕДЖМЕНТ ОСВІТИ

Практичне заняття № 3

Тема 2.1. Методологічні та теоретичні основи управління освітою

Мета: Висвітлити методологічні та теоретичні основи управління освітою.

Література:

1. Аніскіна Н.С., Пасечнікова С. П. Технологія планування стратегічних змін – Харків: Видав. гр. «Основа», 2005. – с. 5-14.
2. Гамаюнов В. Г. Дидактичний менеджмент: навчаюче управління,- Харків Видав. гр. «Основа». 2004. – с. 24-64.
3. Даниленко Л. Т. Інноваційний освітній менеджмент: Навчальний посібник. – К.: ГЛАВНИК, 2006. – с. 4-47.
4. Десятов Т. М., Коберник О. М., Тевлін Б. Л., Чепурна Н. М. Наука управління загальноосвітнім навчальним закладом. – Харків: Видав. гр. «Основа», 2004.- с. 5-15.
5. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту Навч. посібник. – К: Либідь, 2004. – с. 14-31.
6. Коломінський Н. Л. Психологія педагогічного менеджменту: Навч. посібник. – К.: МАУП, 1996. – 176 с.
7. Крижко В. В. Теорія та практика менеджменту в освіті: Навч. посібник. – Вид 2-ге доопрацьоване. – К.: Освіта України, 2005. – с. 5-32.
8. Мармаза О. І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. – Харків: Видав. гр. «Основа», 2004. – 240 с.
9. Маслов В. І., Шаркунова В. В. Принципи менеджменту в установах освіти // Освіта і управління. – 1997. – Т.1. - №1. - с. 77.
10. Освітній менеджмент: Навчальний посібник /За ред. Л. І. Даниленко, Л.М.Карамушки. – К.: Шкільний світ, 2003. – с. 29-152.

11. Тягур Р.С., Тягур Т. Р. Менеджмент в освіті: Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2010. – 300 с.

12. Управління навчальним закладом: Навчально-методичний посібник. У двох частинах. Ч. 1. Абетка менеджера освіти /В. В. Григораш, О.М. Касьянова, О. І. Мармаза та ін. – Харків: Веста: Видавництво «Ранок», 2004. – с. 4-87.

13. Федоров В. Д. Менеджмент закладу освіти, менеджер закладу освіти: психологічні засади. – Кам'янець-Подільський: Абетка – НОВА. 2004. – с. 3-93.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-5 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Сутність понять «управління», «керівництво», «менеджмент», «освітній менеджмент».

2. Поняття про організації; їх функції; особливості освітніх організацій.

3. Організаційна культура навчального закладу, її сутність.

4. Закони, мета і завдання, принципи, функції, методи, мета і завдання шкільного менеджменту.

5. Стратегічне управління, його сутність.

6. Інноваційний освітній менеджмент.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.

2. Схематично зобразити поняття «Організація» (на прикладі Інституту фізичної культури).

3. У словник виписати визначення основних термінів.

Лекційне заняття № 4

Тема 2.2. Освіта. Якість освіти. Управління освітою.

Мета. Сформувати та поглибити знання з теорії управління освітою. Розкрити поняття Освіта, якість освіти, управління освітою.

Література:

1. Закон України про дошкільну освіту. – К. : Парламент. видво, 2004. – С. 53-77.

2. Закон України про загальну середню освіту. – К. : Парламент. вид-во, 2004. – С. 78-105.

3. Закон України про позашкільну освіту. – К. : Парламент. вид-во, 2004. – С. 106-128.

4. Закон України про професійно-технічну освіту. – К. : Парламент. вид-во, 2004. – С. 129-157.

5. Закон України про вищу освіту. – К. : Парламент. вид-во, 2004. – С. 168-221.

6. Бесчастний В. М. Пріоритети подальшого розвитку державного управління в галузі освіти / В. М. Бесчастний // Держава та регіони. – 2008. – № 4. – С. 14-18. – (Серія: Державне управління).

7. Дмитренко Г. А. Стратегический менеджмент в системе образования : учеб. пособие / Г. А. Дмитренко. – К. : МАУП, 1999. – 243 с.

8. Корсак К. В. Освіта, суспільство, людина в ХХІ столітті: інтегрально-філософський аналіз : монографія / К. В. Корсак. – К. ; Ніжин : Вид-во НДПУ ім. М. Гоголя, 2004. – 224 с

9. Крисюк С. В. Державне управління освітою : навч. посіб. для слухачів, асп., докторантів спец. "Державне управління освітою" / С. В. Крисюк. – К. : НАДУ, 2009. – 220с.

10. Луговий В. І. Управління освітою : навч. посіб. / В. І. Луговий. – К. : Вид-во УАДУ, 1997. – 304 с.
11. Луговий В. І. Управління освітою / В. І. Луговий // Енциклопедія освіти. – К. : АПН України, Юрінком Інтер, 2008. – С. 944-945.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-5 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Освіта. Її основні характеристики.
2. Якість освіти.
3. Академічна доброчесність.
4. Основні рівні управління освітою.
5. Заклади освіти та їх структура.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Розкрити значення поняття якості освіти. Дати основну характеристику.
3. Пояснити значення організаційної культури начального закладу.
4. Охарактеризувати основні принципи шкільного менеджменту
5. У словник виписати визначення основних термінів.

Практичне заняття № 5

Тема 2.3. Компетентність менеджера освіти XXI століття

Мета. Розкрити значення понять «менеджер», «лідерство», «лідер», висвітлити основні вимоги до сучасного менеджера. Визначити особливості управління якістю діяльності освітнього закладу.

Література:

1. Бондарь В. И. Управленческая деятельность директора школы: дидактический аспект. – К. : Рад. школа, 1987. – 1 57 с.
2. Гамаюнов Володимир. Менеджер навчально-виховного процесу// Освіта і управління. – 2000 (2001). – Т.4. – №1-2. – С. 89-94.
3. Гамаюнов Володимир. Становлення дидактичного менеджменту в системі управління освітою//Освіта і управління. – 2002. – Т.5. – №2. – С. 87-92.
4. Даниленко Л.І. Іноваційний освітній менеджмент. Навчальний посібник – К. : Главник. 2006. – 144 с.
5. Демчук В. С. Основи освітнього менеджменту. – К. : Ленвіт, 2007 – 263 с.
6. Іванова І. В. Менеджер – професійний керівник: Навчальний посібник – К.: Київський нац. торг.-екон. ун-т, 2001. – 107 с.
7. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту: Навч. посібник. – К. : Либідь, 2004. – С . 19-20, 298-344.
8. Карамушка Людмила, Філь Олена. Формування конкурентоздатної управлінської команди як інноваційний напрям управління освітніми організаціями //Освіта і управління. – 2004. —Т.7. – № 1. – С. 82-90.
9. Карамушка Людмила, Корень Людмила. Задоволеність персоналу освітніх організацій роботою: зміст, структура та основні психологічні детермінанти //Освіта і управління. – 2005. – Т.8. - №3-4. – С.43-54.
10. Карамушка Людмила. Концепція психологічного забезпечення управління освітніми організаціями (До 10-річчя лабораторії психології управління Інституту психології імені Г.С.Костюка АПН України) //Освіта і управління. – 2003. – Т.6. – №4. – С.69-78.
11. Коломінський Н. Л. Проблеми оптимізації соціально-психологічного клімату в педагогічному колективі // Освіта і управління. – 1999. – Т.3. – № 2. – С. 75-86.

12. Освітній менеджмент: Навчальний посібник /За ред. Л.Даниленко, Л.Карамушки. – К. : Шкільний світ, 2003. –С.155-217, 250-311.

13. Павлютенков Є.М., Крижко В.В. Основи управління школою – Харків : Вид. група «Основа», 2006. – С.105-106.

14. Пометун О., Середяк Л., Сущенко І., Янушевич О., Управління школою, що змінюється. Порадник сучасного директора. – Тернопіль: Видавництво Астон, 2005. – С.17-33, 63-79, 157-164.

15. Стеценко І.Т. Основи менеджменту. Хто такий менеджер: Навч. посіб. – К. : Видавництво А.С.К., 2004. – С. 21-54.

16. Тимошко Ганна. Про деякі аспекти підготовки керівників загальноосвітнього навчального закладу до управління якістю освіти //Освіта і управління. – 2006. – Т.9. – №1. – С. 71-77.

17. Управління навчальним закладом: Навч.-метод. посібник. У 2 ч. Ч.1. Абетка менеджера освіти/В.В.Григораш, О.М.Касьянова, О.І.Мармаза та ін. – Харків : Веста : Видавництво «Ранок», 2004. – С. 88-111.

18. Федоров В.Д. Менеджмент закладу освіти, менеджер закладу освіти: психологічні засади. – Кам'янець-Подільський: Абетка – НОВА, 2004. – С.94- 214.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-5 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Сутність понять «менеджер», «лідерство», «лідер».
2. Типи лідерів та основні стилі менеджменту.
3. Вимоги до сучасного менеджера освіти.
4. Управління персоналом освітнього закладу.
5. Управління якістю діяльності навчального закладу.
6. Маркетингова діяльність директора школи, зв'язки з громадськістю.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Обґрунтувати узагальнену модель сучасного менеджера/керівника.
3. Обґрунтувати сутність компетентності менеджера.
4. У словник вписати визначення основних термінів.

Практичне заняття № 6

Тема 2.4. Науково-методичне та нормативне забезпечення діяльності освітнього закладу. Освітні проекти. Основи грантрайтингу.

Мета. Сформувати та поглибити знання про науково-методичне та нормативне забезпечення діяльності освітнього закладу, освітні проекти, грантову діяльність.

Література:

1. Грантовий менеджмент і написання проектів. Практичний поради́ник / Упоряд. Процак О. – Л: Ліга-Прес, 2010. <http://trening-center.edukit.lviv.ua/Files/downloads/%D0%93%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9%20%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B5%D0%B4%D0%B6%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%20%281%29.pdf>.

2. Інструкція з ведення ділової документації у загальноосвітніх навчальних закладах І-ІІІ ступенів // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 2000. – № 17. – С. 3-13.

3. Методичні рекомендації щодо участі у грантових програмах та конкурсах/ Марченко О.В., Сушко Д.О. – Дніпро: ДДУВС, 2018. <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/plans/mg.pdf>.

4. Основи грантрайтингу та управління проектами в публічній сфері: методичні рекомендації для органів влади та недержавних організацій / Авт. кол.: В.В. Белявцева, А.І. Гнатенко, О.С. Зінченко та ін. ; за заг. ред. О.В. Кулінича. – Харків : Золоті сторінки, 2017. https://economy.cg.gov.ua/web_docs/966/2017/02/docs/%d0%a5%d0%b0%d1%80%d0%ba%d1%96%d0%b2%d1%81%d1%8c%d0%ba%d0%b0%20%d0%9e%d0%94%d0%90.pdf.

5. Положення про піклувальну раду загальноосвітнього навчального закладу, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 05.02.2001 р. № 45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0146-01>.

6. Примірне положення про раду загальноосвітнього навчального закладу, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 27.03.2001 р. № 159 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

7. Примірний статут загальноосвітнього навчального закладу, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 29.04.2002 р. № 284 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

8. Рекомендації до планування роботи класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти : лист Міністерства освіти і науки України від 14.08.2008 р. № 1/9-520 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.

9. Проект нової Інструкції з діловодства у загальноосвітніх навчальних закладах. – 01.07.2014 // Сайт МОН України. Громадське обговорення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>. <https://www.pedrada.com.ua/article/2434-yak-nakazi-vidati-direktoru-shkoli-u-veresn>

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-5 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Нормативна база створення та функціонування навчально-виховного закладу.
2. Вимоги до розробки змісту та структури статуту освітнього закладу.
3. Правила внутрішнього розпорядку освітнього закладу.
4. Плани роботи закладу.
5. Визначення стратегії діяльності закладу.
6. Навчальні плани і програми.
7. Посібники, методичні рекомендації. Дидактичне обладнання.
8. Участь у наукових проектах.
9. Основи грантрайтингу.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Знайти та проаналізувати один із видів документів нормативної бази освітнього закладу.
3. Знайти інформацію про один із реалізованих проєктів у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.
4. У словник виписати визначення основних термінів.

РОЗДІЛ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ СПЕЦІАЛЬНОЮ ТА ІНКЛЮЗИВНОЮ ОСВІТОЮ

Практичне заняття № 7-8

Тема 3.1. Менеджмент спеціальних та інклюзивних освітніх закладів

Мета. Сформувати та поглибити знання про менеджмент спеціальних та інклюзивних освітніх закладів. Висвітлити суть інклюзії в освітньому процесі.

Література:

1. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник : у 2 т. / ред. колегія : В. Б. Авер'янов (голова). – Київ : Юрид. думка, 2004. – Т. 1. Загальна частина. – 584 с.
2. Бондар В.І. Теорія і технологія управління процесом навчання в школі – К.: Школяр, 2000. – 191 с.
3. Гокіна Л. Організація психологічного супроводу дітей із відхиленнями у розвитку / Л. Гокіна // Дефектолог. – 2007. – № 12. – С. 3 – 10.
4. Даниленко Л.І. Інноваційний освітній менеджмент: Навч. посібник. – К.: Главник, 2006. – 144 с.
5. Даниленко Л.І. Модернізація змісту, форм та методів управлінської діяльності директора загальноосвітньої школи: Монографія. – К.: Логос, 1998. – 140с.
6. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах: Монографія. – К.: Міленіум, 2004. – 358с.
7. Кириченко М.О. Управління загальноосвітнім навчальним закладом (методологічний аспект): Дис... канд. пед. наук: 13.00.01. – К.:ЦППО, 2001. – 165 с.
1. Конвенція про права дитини : Прийнята резолюцією 44/25 Генеральної Асамблеї ООН, від 20 листопада 1989 року та набула чинності 2 вересня 1990 року. – Режим доступу : http://www.un.org.ua/images/documents/3719/convention_small_final.pdf
2. Мартемьянов В. С. Хозяйственное право : курс лекций. Т. 1. Общие положения / В. С. Мартемьянов. – М. : Изд-во БЕК, 1994. – 312 с.
3. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Дело, 1991. – 701 с.
4. Нижник О. Допомога дітям з особливими потребами / О. Нижник // Психолог. – Київ : Главник, 2004. – 123 с.
5. Освітній менеджмент: Навч. посібник / За ред. Л.Даниленко, Л.Карамушки. – К.: Шкільний світ, 2003. – 400 с.
6. Островерхова Н.М., Даниленко Л.І. Ефективність управління загальноосвітньою школою: соціально-педагогічний аспект: Монографія. – К.: Школяр, 1996. – 302 с.
7. Підготовка керівника середнього закладу освіти: Наук.-метод. Посібник / За заг. ред. Л. Даниленко. – К.: Міленіум, 2003. – 305 с.
8. Токіна Л. Організація психологічного супроводу дітей із відхиленнями у розвитку / Л. Токіна // Дефектолог. – 2007. – № 12 (грудень). – С. 8 – 10.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-10 балів;
- завдання для самостійного виконання – 2,5-5 балів.

Теоретичні питання:

1. Система спеціальної та інклюзивної освіти як об'єкт державного управління в Україні.
2. Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародних документах і законодавстві
3. Національне законодавство у сфері інклюзивної освіти.
4. Зарубіжний досвід спеціальної та інклюзивної освіти.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Проаналізувати відмінності між поняттями «виключення», «сегрегація», «інтеграція» та «інклюзивна освіта».

3. Проаналізувати основні положення міжнародних документів, що регламентують право на інклюзивну освіту. Подати узагальнення у вигляді таблиці.
4. У словник виписати визначення основних термінів.

Практичне заняття № 9

Тема 3.2. Управління спеціальною та інклюзивною освітою.

Мета: Висвітлити основи управління спеціальною та інклюзивною освітою.

Література:

1. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №30. – Ст. 141.
2. Колупаєва А.А. Методологічні та стратегічні виміри освіти дітей з особливими потребами у контексті освітнього реформування / А.А. Колупаєва // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2018. – №1(85). – С. 7.
3. Мартинчук О.В. Підготовка фахівців у галузі спеціальної освіти: нові підходи / О.В. Мартинчук // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2018. – №1 (85). – С. 14–28.
4. Миронова С.П. Робота фахівців з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами / С.П. Миронова // Актуальні питання корекційної освіти.–2017. – №9.
5. Освіта дітей з особливими потребами: від інституалізації до інклюзії. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [Редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), А.М. Гуржій (заст. голови), О.Я. Савченко (заст. голови)] / За заг. ред. В.Г. Кременя. – Київ : Педагогічна думка, 2016. – С. 68–77.
6. Працюємо разом: дитина з особливими потребами в школі. Довідник для батьків. Досвід Канади : посіб. – Київ, 2012. – 50 с.
7. Деякі питання створення ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та інклюзивноресурсних центрів: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 №617 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-%D0%BF> (дата звернення: 14.09.2018).
8. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 №545 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF> (дата звернення: 14.09.2018).
9. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.08.2011 №872 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-%D0%BF> (дата звернення: 14.09.2018).
10. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 №630 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-%D0%BF> (дата звернення: 14.09.2018).
11. Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2017 №88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-п> (дата звернення: 14.09.2018).
12. Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП в закладі загальної середньої та дошкільної освіти:

Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 №609 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-primirnogo-polozhennya-pro-komandu-psihologo-pedagogichnogosuprovodu-ditini-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-v-zakladi-zagalnoi-serednoi-ta-doshkilnoyi-osviti> (дата звернення: 14.09.2018).

13. Про затвердження Типового переліку спеціальних засобів корекції психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів загальної середньої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від

14. Про Національну стратегію реформування системи інституційного догляду та виховання дітей на 2017–2026 рр. та план заходів з реалізації її I етапу: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.08.2017 №526-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2017-p> (дата звернення: 14.09.2018).

15. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 №2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page> (дата звернення: 14.09.2018).

16. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навч.-методич. посіб. / А.А. Колупасєва, Е.А. Данілявічюте, С.В. Литовченко. – Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. – 197 с. – (Серія «Інклюзивна освіта»).

17. Скрипник Т.В. Стратегії класного менеджменту для інклюзивного середовища / Т.В. Скрипник // Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збір. наук. праць: вип. 9, у 2 т. – Кам'янець-Подільський : ПП Медобори-2006, 2017. – Т. 2. – С. 215–223.

18. Школа для кожного : посіб. / Упоряд. Байда Л.Ю. – Київ, 2015. – 60 с.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-5 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Система управління спеціальною та інклюзивною освітою

2. Характеристика мережі закладів освіти для дітей з ООП:

- Система освіти
- Дошкільна освіта
- Загальна середня освіта для дітей з ООП
- Навчально-реабілітаційний центр
- Інклюзивно-ресурсний центр (ІРЦ).

3. Управління інклюзивною та спеціальною освітою на засадах менеджменту освітніх інновацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.

2. Проаналізуйте модель партнерських відносин між закладом загальної середньої освіти та іншими закладами й установами з метою організації інклюзивного освітнього середовища.

3. У словник виписати визначення основних термінів.

Практичне заняття №10

Тема 3.3. Деонтологія спеціальної та інклюзивної освіти

Мета: Охарактеризувати деонтологічний аспект спеціальної та інклюзивної освіти.

Література:

1. Концепція розвитку інклюзивної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2010 №912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya> (дата звернення: 14.09.2018).
2. Луценко І. Організаційні та нормативно-правові аспекти діяльності різнопрофільних фахівців в інклюзивному навчальному закладі / І. Луценко // Особлива дитина: навчання та виховання. – 2015. – №2 (74). – С. 35–44.
3. Мартинчук О.В. Підготовка фахівців зі спеціальної освіти до професійної діяльності в інклюзивному освітньому середовищі : Монографія. – Київ : Центр учбової літератури, 2018. – 430 с.
4. Мартинчук О.В. Емоційна компетентність педагога як умова успішного впровадження інклюзивної освіти // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. – Серія 19. – Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. – 2016. – Вип. 32. – Ч. 1. – С. 200–205
5. Планування спрямоване на кожного учня : посіб. з розроблення та впровадження індивідуальних навчальних планів. – Київ : Паливода А.В., 2012. – 86 с.
6. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. у 9 кн. / За заг. ред. Колупаєвої А.А. – Київ, 2010. – 363 с.

Критерії оцінювання:

- відповідь на теоретичне питання 1-5 бали;
- завдання для самостійного виконання – 2,5 бали.

Теоретичні питання:

1. Деонтологія як вчення про проблеми моралі та моральності.
2. Медична етика і деонтологія.
3. Педагогічна деонтологія.
4. Професійні компетентності вчителя спеціальної школи\інклюзивного класу.
5. Принципи деонтології спеціальної та інклюзивної освіти.
6. Створення здоров'язберезувального середовища в закладах для дітей з ООП

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати теоретичні питання за рекомендованою літературою.
2. Сформулювати основні деонтологічні вимоги до діяльності педагогічних працівників в спеціальних та інклюзивних закладах освіти, спираючись на статті Закону України «Про освіту» і Закону України «Про загальну середню освіту».
3. Сформулювати основні причини конфліктів, що виникають в інклюзивному класі. Дотримання яких етичних норм дає можливість їх уникнути?
4. У словник виписати визначення основних термінів.